

Bērns – estēts, runātājs vai darītājs?

Viena no psiholoģijas nozarēm cilvēkus iedala trīs sistēmjū pārstāvjos, novērtējot katra spējas, tieksmes un intereses. Šīs grupas attiecas gan uz pieaugušajiem, gan uz bērniem.

1. Kinestētiķi (ap 45% cilvēku) pasauli uztver ar tausti, priekšroku dod ērtumam ne skaistumam, mīl kustību. Kinestētiķu pasaulē ir visvairāk.
2. Audiāļi (ap 20% cilvēku) dzird pasauli, viņiem patīk radīt un uztvert skaņas, pasauli uztver caur dzirdes kanālu.
3. Vizuāļi (ap 35% cilvēku) mīl ar acīm, redz shēmās, izvēlas kārtību un plašumu, pasauli uztver caur redzes kanālu.

Mēs mācāmies, izmantojot trīs galvenās maņas – redzi, dzirdi un tausti. Parasti tiek izmantotas visas šīs trīs maņas. Tomēr viena no tām ir dominējošā. Tas arī nosaka to, ka katram no mums ir viens vadošais pasaules uztveres veids jeb tips.

Pētījumi liecina, ka bērniem vecumā no 1-3 gadiem nav dominējošā uztveres veida, un tas ir saistīts ar vispārējo bērnu attīstību. Taču piederība kādam no šiem tipiem sāk izpausties jau zīdaiņa vecumā. Tipa noteikšanai svarīgs brīdis, kad bērns pirmo reizi patstāvīgi paņem rokā sev pazīstamu mantiņu, piemēram, grabulīti. Vizuālis to sāks vērot un pētīt, audiālis – sāks grabulīti kustināt un priecāties par tā skaņu, bet kinestētiķis – to tuvinās mutei. Dominējošo uztveres tipu var noteikt bērniem pēc 3 gadu vecuma. Ko no šīs klasifikācijas var uzzināt par pirmsskolas vecuma bērnu? Izrādās diezgan daudz.

Vizuāļi – estēti

Bērni vizuāļi uztver informāciju ar redzi. Viņi labi atceras krāsu, formu, izmēru. Šie bērni var stundām ilgi veidot figūriņas, zīmēt, griezt vai likt puzles. Vizuāļi labāk skatās attēlus grāmatā nevis klausās pasaku. Viņam svarīgs ir apģērbs, ko pats bieži izvēlas. Viņi ir savam vecumam neatbilstoši akurāti un pat pedantiski. Viegli var atcerēties to, ko ir redzējis. Arī cilvēkus atceras pēc izskata un apģērba.

Uzmanība ir viņu stiprā puse, taču to viegli zaudē dēļ skaņām apkārt. Lai labāk atcerētos dzirdētu informāciju, jāizmanto vizuālas atgādnēs, izceļot krāsu, formu. Tās varētu būt krāsainas grāmatas un uzskates materiāli, plakāti. Labāk saprot un mācās, ja ir vizuāla palīdzība. Šiem bērniem īpaša uzmanība jāpievērš runas un valodas attīstībai.

Audiāļi – runātāji

Tā kā pasauli uztver caur skaņām, tad šie bērni agri sāk runāt, un viņiem ir plašs vārdu krājums. Labprāt klausās mūziku, pasakas, daudz runā, iesaistās diskusijās. Attīstīta fantāzija un iztēle – paši izdomā pasakas, stāstus, spēles. Viņus ir grūti noturēt pie spēļu galda (ir nepacietīgi), nelabprāt iesaistās kustību rotaļās. Lai labāk atcerētos, informāciju atkārtoti skaļi.

Ir sabiedriski, bet var atpalikt no vienaudžiem prasmju apgūšanā, kas saistītas ar vizuālo (redzes) vai motoro (kustību) uztveri. Jaunu informāciju labāk uztver klausoties.

Kinestētiķis – darītājs

Kinestētiķi pasauli iepazīst ar taustes, pieskārienu, kustību palīdzību un sajūtām. Viņiem ir labi attīstīta motorika, agri sāk staigāt. Patīk aktīvas spēles, grūti nosēdēt uz vietas, un darīt vienu un to pašu darbu. Grib visu aptaustīt, sajust, un arī paši prasīs vairāk glāstus, pieskārienus. Svarīgs ir emocionālais kontakts. Vajadzētu izvairīties no frāzes “neaiztiek”. Lai atcerētos, viņiem ir nepieciešams kaut ko darīt ar rokām vai kustēties. Labāk saprot un mācās, pieskaroties un rīkojoties.

Materiālu sagatavoja logopēde Diana Spróge

Tā sagatavošanā izmantotie avoti:

- <https://www.delfi.lv/calis/enciklopedija>
- <http://www.dc4f.lv/faili>
- Pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursu “Uztveres tipi, dominējošā tipa noteikšana un efektīva izmantošana mācību procesā pirmsskolā” materiāli.
- Attēli: www.pinterest.com